

Желясков В.Я., Таланова Л.Г. Компетентностный подход как новая технология обучения будущих переводчиков. – Статья.

Аннотация. В статье определяется понятие компетентностного подхода как концептуальной основы обновления содержания, форм и методов обучения будущих переводчиков.

Ключевые слова: компетентностный подход, переводчик, профессиональная компетентность будущего переводчика.

Zhelyaskov V.J., Talanova L.G. The competence approach as a new technology in training of future translators. - Article.

Summary. In the article the essence of competence-based approach is shown as a conceptual basis of renewal of contents, forms and methods of teaching of future translators.

Key words: competence-based approach, translator, professional competence of the future translator.

УДК 372.81

Касаткіна О.В.

(Рівне)

ЗАНЯТТЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ

Анотація. В статті аналізуються цінності й ціннісні орієнтації людини як одні з найбільш важливих об'єктів дослідження філософії, етики, соціології, психології та педагогіки та заняття з іноземної мови як засіб формування ціннісно-сміслової сфери студентів.

Ключові слова: іноземна мова, ціннісно-сміслова сфера

У сучасному світі все більшого визнання набуває освіта, побудована на ідеях діалогу культур і міжкультурної комунікації. Саме тому виникає нагальна потреба професійної підготовки викладачів іноземної мови з урахуванням особливостей сучасної соціально-культурної ситуації у галузі освіти, наукового обґрунтування стандартів професіоналізму, кваліфікаційних характеристик викладача. Тож сьогоденне суспільство ставить перед вищою школою високі

вимоги не лише до професійної підготовки, а й до особистості випускника ВНЗ, розвитку його ціннісно-сміслової сфери.

Цінності й ціннісні орієнтації людини завжди були одним з найбільш важливих об'єктів дослідження філософії, етики, соціології, психології та педагогіки. Механізми смислоутворення розкриваються в працях, спрямованих на дослідження особистості, особистісних смислів, свідомості та діяльності (Л.І. Анциферова, А.Г. Асмолов, Л.С. Виготський, В.П. Зінченко, А.К. Леонтьєв, С.Л. Рубінштейн), закономірностей професійного розвитку особистості, зокрема, професійно-особистісних смислів (О.А. Абдуліна, А.А. Деркач, Є.А. Клімов, А.В. Мазуренко, Л.М. Мітіна, С.Д. Смірнов). Теоретико-методологічні основи ціннісної проблематики у царині освіти розкривають у своїх працях І. Бех, Г. Ігнатенко, О. Вишневський, М. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень, О. Савченко, О. Сухомлинська. Водночас проблема залучення ціннісно-смілової сфери студентів у процес навчання іноземної мови недостатньо розроблена як в теоретичному, так і практичному аспектах.

Ціннісно-смілова сфера особистості формується під впливом соціального середовища і особливостей тих соціальних спільнот, до яких належить людина. Ціннісно-смілова сфера молоді особистості тісно пов'язана з життєвими планами, професійним вибором та загальною спрямованістю, а тому є важливим компонентом структури її особистості.

Аналіз сучасних словників показав, що поняття “цінність” можна визначити як: явища матеріального й духовного плану, що мають позитивну значущість, тобто здатні задовольняти певні потреби суспільства чи окремої людини ; етичні ідеали, основні переконання та цілі індивідуума чи суспільства; продукт (предмети чи абстрактні ідеї) активної діяльності людини, спрямованої на трансформацію особистісних смислів-орієнтацій; відображення значущості явищ і предметів реальної дійсності з точки зору їх відповідності (або невідповідності) потребам суспільства, соціальних груп чи особистості [2].

Деякі науковці пов'язують поняття “цінність” з поняттям “смісл”. Смісл – це ідеальний зміст, ідея, кінцева мета (цінність) будь-чого (смісл життя, смісл історії, тощо) [1]. Так, В.Г. Нестеренко вважає, що смисли – це своєрідні точки поєднання людини зі світом. Кожен смісл є унікальним, бо за ним стоїть конкретна індивідуальність [4].

Сміслові утворення – не відособлена й ізольована, а відкрита система особистісних смислів, яка постійно вбирає нові смисли, що змінюються з розвитком особистості. [1; 3].

Ціннісно-сміслові орієнтації проявляються, закріплюються та коригуються як у повсякденній, так і у професійній діяльності особистості. Розвиток ціннісно-опосередкованого професійно-сміслового потенціалу

особистості майбутнього спеціаліста являє собою нелінійний процес індивідуального пошуку, вибору, творчої інтерпретації, інтеріоризації та практичної актуалізації студентами аксіологічного, світоглядного та культурологічного компонентів освіти [5]. Розвиненість ціннісних орієнтирів у майбутнього викладача передбачає наявність у педагогічному мисленні ціннісного ставлення до таких основних компонентів професійно-педагогічної діяльності, як: усвідомлення цілі навчально-виховної взаємодії, зацікавленість у самому процесі взаємодії та в його результатах; безумовне сприйняття особистості вихованця, прагнення допомогти в процесі його особистісного розвитку; наявність позитивної Я-концепції як сукупності уявлень про власні особистісні та професійні якості [3].

На основі вищезазначеного можна говорити про ціннісно-сміслову компетентність. Ціннісно-смістова компетентність – це компетентність у сфері світогляду, пов'язана з ціннісними орієнтирами студента, його здатністю бачити та розуміти навколишній світ, орієнтуватись у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, творчу спрямованість, уміти вибирати цільові та значеннєві установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення. Дана компетентність забезпечує механізм самовизначення студента в ситуаціях навчальної й іншої діяльності. Від неї залежать індивідуальна освітня траєкторія студента та програма його життєдіяльності в цілому.

Період навчання у ВУЗі можна визначити як особливий смисложиттєвий період у житті людини, пов'язаний з переживанням процесу професійної ідентифікації, результатом якого є формування професійної ідентичності – невід'ємної частини “образу-Я” зрілої особистості.

Щербакова М.В. зазначає, що ціннісне ставлення до процесу вивчення іноземної мови відображає ставлення студента до себе як до майбутнього спеціаліста, до цінностей комунікативної діяльності як джерела професійно-особистісного розвитку, до партнера по спілкуванню як цінності. Значущість процесу оволодіння іноземною мовою зумовлена особистісним досвідом студента, актуальними потребами, значущими для нього цілями та мотивами, зрозумілими смислами, домінуючими ставленнями. Особистісна значущість передбачає особистісну активність студента, яка забезпечує активне ставлення до знань, систематичність, наполегливість у навчанні, позитивні результати та безперервну освіту [6, 149].

Процес оволодіння іноземною мовою є засобом трансляції смислів, притаманних певній культурі. Процес оволодіння іноземною мовою та розвиток ціннісно-сміислової сфери особистості є певною мірою взаємопов'язаними: з одного боку, розвиток ціннісно-сміислової сфери особистості сприяє більш ефективному оволодінню іноземною мовою, створюючи відповідну ціннісно-

сміслову базу; з іншого боку, оволодіння новою мовою сприяє розвитку ціннісно-смісловій сфері особистості, збагачуючи та вдосконалюючи її [5].

Специфіка предмету "Іноземна мова" полягає в тому, що її вивчення передбачає, перш за все, процес спілкування, що надає можливості для особистої орієнтації студента в спеціально організованих реальних життєвих ситуаціях, і робить особистісно значущою практично будь-яку навчальну тему. Специфіка, засоби, зміст предмету "Іноземна мова" створюють умови для формування комунікативної мотивації (потреба в спілкуванні), лінгвопізнавальної мотивації (потреба в нових словах), інструментальної мотивації (позитивне ставлення учнів до певних видів роботи, потреба в самонавчанні), що загалом інтенсифікує процес формування позитивного мотиву пізнавальної діяльності в ході навчального процесу.

Ефективним в аспекті забезпечення формування мотивів пізнавальної діяльності при засвоєнні іноземної мови є культурологічно-зорієнтоване навчання, адаптований системно-комунікативний метод навчання іноземних мов, а також застосування специфічних методів та форм навчання (монологічних, діалогічних, дослідницьких). Використання зазначених методів і форм в умовах навчання приводить до підвищення мовної та комунікативної компетенцій, регуляції емоцій, адже процес ознайомлення, засвоєння та прийняття іншої, нерідної культури – це завжди свідомий, осмислений процес, в ході якого розширюються власні погляди, цінності – коригуються, особистісні смисли – збагачуються. Разом з тим змінюються інтерес, рівень домагань, установка до вивчення мови, забезпечується мотиваційна спрямованість навчального процесу, формування мотиваційних утворень, а отже, виникає стимул мотивації навчальної діяльності загалом. У цьому сенсі переважне значення набуває реалізація функцій спілкування на заняттях іноземної мови (пізнавальної, регуляторної, ціннісно-орієнтаційної), оскільки спілкування регулює поведінку особистості, спонукає до тих або інших вчинків, до взаємодії, сприяє формуванню ціннісних орієнтацій, поглядів, переконань особистості, а також служить засобом мовного оформлення поведінки студентів, їх взаємостосунків, що, у свою чергу, обумовлює подальшу актуалізацію мотиваційних утворень особистості студента.

Чим більш інформативним та дискусійним є навчальний матеріал, що добирається для занять, чим більше він пробуджує думку, змушує замислитися, чим більше він містить нагальних питань, важливих для носія будь-якої культури, тим сильніше активізуються процеси залучення студентів до іншомовної діяльності – до того моменту, коли іноземна мова перестає сприйматися студентом як чужорідне явище, як засіб штучного спілкування, а набуває статусу транслятора особистісно значущих смислів – чи то в бік

перцепції, чи то в бік передачі. В цьому випадку, власне, й відбувається повноцінне формування вторинної мовної особистості.

Отже, недостатньо сформовані ціннісно-сміслові орієнтації деяких студентів, які не завжди відповідають як потребам суспільства, так і завданням особистісного та професійного розвитку, вимагають від педагога кропіткого цілеспрямованого формування специфічної смислоутворюючої мотивації студентів. Іноземна мова як навчальний предмет набуває для студента особистісної значущості лише у випадку усвідомлення, що засобами даного навчального предмету не лише підвищується його професійний рівень, а й розвивається його індивідуальність. При цьому іноземна мова використовується як засіб здійснення пізнавальної діяльності, самостійного набуття знань, умінь та навичок в різноманітних сферах людського буття, тобто, як засіб набуття загальних ключових компетенцій.

Література

1. Василюк Ф.Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций) / Ф.Е. Василюк. – М., 1984. – 200 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з. Дод., допов. на CD) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. — 1736 с.
3. Вьюнова Н.И. Развитие профессиональных ценностных ориентаций студентов как условие их личностного и профессионального развития / Н.И. Вьюнова, Н.Ю. Зыкова // Мир психологии. – 2007. – № 3. – С. 217–225.
4. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини: Навч. посібник для студентів вищих учбових закладів / В. Г. Нестеренко. – К.: Абрис, 1995. – 336 с.
5. Федух І. С. Ціннісно-смісловий аспект оволодіння іноземною мовою студентами ВНЗ [Електронний ресурс] / І. С. Федух. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/soc.../
6. Щербакова М.В. Формирование ценностного отношения к языковому образованию у студентов медицинского вуза / М. В. Щербакова, Д. А. Пovalюхина // Вестник Воронежского государственного университета. Серия «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – 2009. – № 2. – С. 146 – 150.

Касаткина О. В. Занятия по иностранному языку как способ формирования ценностно-смысловой сферы студентов. – Статья.

Аннотация. В статье анализируются ценности и ценностные ориентации человека как одни из наиболее важных объектов исследования философии, этики, социологии, психологии и педагогики, а также занятия по иностранному языку как способ формирования ценностно-смысловой сферы студентов.

Ключевые слова: иностранный язык, ценностно-смысловая сфера.

Kasatkina O.V. The classes in a foreign language as a form of value-sense sphere of the students. – Article.

Summary. This paper examines the value and values of man as one of the most important objects of study philosophy, ethics, sociology, psychology, pedagogy and foreign language classes as a form of value-sense sphere of the students.

Key words: a foreign language, value-sense sphere.

УДК 378.147:811.111:028.02:34

Ярмолович О. И., Любимова С.И., Иванова Т. В.

(Одесса)

ОБУЧЕНИЕ ЧТЕНИЮ ЮРИДИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ СТУДЕНТОВ, ОБУЧАЮЩИХСЯ НА СТАРШИХ КУРСАХ

Аннотация. Статья представляет собой типологизацию методов обучения технике чтения юридических текстов на английском языке на старших курсах с целью поиска оптимальных путей формирования данного умения. В статье приводится обзор методов обучения, дается их классификация, рассматривается специфика юридических текстов, а так же даются примеры практических заданий, которые могут начать новый этап в методике обучению чтению юридических текстов на продвинутом уровне.

Ключевые слова: рецептивный вид деятельности, юридический текст, предтекстовые задания, просмотровое чтение, комплекс упражнений.

Объект исследования: процесс обучения чтению юридических текстов на английском языке учащихся старших курсов.